

Brochure DIGITALE BRONNEN voor het onderwijs

In deze brochure vind je een overzicht van bronnen die je goed kunt inzetten in de klas. Het zijn bronnen van de KB, nationale bibliotheek en bronnen waar de KB aan meegewerkt heeft. Alle bronnen zijn gratis te gebruiken, tenzij anders vermeld.

KB Nationale Bibliotheek

De KB is de nationale bibliotheek van Nederland. De KB verzamelt alles wat in en over Nederland verschijnt, stelt dit zowel digitaal als op locatie beschikbaar en zorgt ervoor dat alles goed bewaard blijft. Ontdek een schatkist vol Nederlandse geschiedenis en cultuur; van middeleeuwse handschriften tot de nieuwste romans en alles ertussen in.

www.kb.nl

Kijk bijvoorbeeld eens naar

- Galerij met topstukken – van Beatrijs tot Donald Duck
www.kb.nl/galerij
- Themapagina's
www.kb.nl/themas
- Hoogtepunten uit de Nederlandse geschiedenis
www.kb.nl/themas/geschiedenis-en-cultuur

Weer vrede in Nederland.

Duitsche capitulatie in Noord-Duitschland, Holland en Denemarken een feit.

Het geallieerde hoofdkwartier maakte gisteravond bekend: Alle Duitsche strijdkrachten in Noordwest-Duitschland, Nederland en Denemarken hebben zich overgegeven. Deze capitulatie omvat ook de Duitsche troepen op de Waddeneilanden en Helgoland en wordt Zaterdagmorgen om 8 uur van kracht. De Duitschers in Noorwegen vallen niet onder deze overgave.

H.M. de Koningin, voor wie deze uren wel zeer in het bijzonder de grootste van Haar leven zijn.

Hoe verrassend dit bericht tenslotte nog komt, de gang van zaken, die nu zijn beslag heeft gekregen, lag in den loop der gebeurtenissen opgesloten. Het vrije vervoer van levensmiddelen per vrachtauto in nog bezet Nederland wees erop, dat ook generaal Blaskowitz, de bevelhebber van de vesting Holland, niet veel heil meer zag in een intensieve verdediging door de Duitschers.

In bevrijd Holland

Hedennacht meldde Anep-Aneta:

De reactie in het tot dusverre bezette Nederlandsche gebied was onbeschrijflijk. De menschen zongen en dansten, vreemden omhelsden elkaar en de vrachtauto's der geallieerden, die gisteren weer voedsel hadden gebracht, gaven een concert met de claxons. „Het was een community-singing van toeterende auto's,” aldus Tom van Beers, die verder nog meldt: „We werden overal uitbundig begroet en we mengden ons van harte in het koor van al die toeterende auto's. Overal kwamen de vlaggen naar buiten en overal was het één groot geluk, dat ons tegenstraalde.”

om medicamenten en speciale voedselpraeparaten naar het zoojuist bevrijde gebied te zenden.

Enkele uren tevoren . . .

Enkele uren voordat de groote gebeurtenis een feit werd, arriveerden lange colonnes vrachtwagens in Utrecht. Lachend en weenend van geluk stonden de menschen er naar te kijken en uit alle huizen en gebouwen wapperde de trouwe driekleur. Men drukte elkaar met tranen in de oogen de hand en bij dit alles stonden de Duitschers als met stomheid geslagen toe te zien

Gisteren werd vanuit de lucht voedsel neergelaten bij Gouda, Rotterdam en Leiden.

Door deze capitulatie hebben thans alle Duitsche troepen tegenover de 21ste legergroep van Montgomery de wapens gestrekt.

Ook capitulatie bij Maagdenburg. Berechtsgaden veroverd. Innsbruck bevrijd.

De Duitschers te land, ter zee en in de lucht verslagen.

Generaal Eisenhower heeft in een dag-order verklaard, dat de Duitschers te land, ter zee en in de lucht verslagen zijn. Het is aan hun eigen domheid te danken, aldus de opperbevelhebber, dat nog niet het geheele Duitsche leger heeft gecapituleerd.

BUITENLAND.

Officieren bevrijdden hun echtgenooten.

De correspondent van het agentschap Reuter bij het 1ste Canadeesche leger meldt, dat elementen van een Poolische gepantserde formatie in Duitschland een concentratiekamp hebben bereikt waar 1700 Poolische vrouwen waren opgesloten, waaronder de echtgenooten van officieren van de divisie die ze heeft bevrijd. Aldus kwamen de echtgenooten en de vrouwen wederom tesamen; zij hadden elkaar sinds 5 jaar niet meer teruggezien

BINNENLAND.

K.L.M.-dienst op de Philippijnen

Verlost.

Wie kan uiting geven aan de gevoelens, die thans de harten van ons, Nederlanders, beroeren. Ons land, geheel ons land, verlost! Wat moet er omgaan bij onze 4½ miljoen landgenooten, die thans na jaren van de verschrikkelijkste terreur en den grootsten nood gered zijn van de ontzettende rampen, die dreigden. Wij hier in Twente voelen ons klein, tegenover die miljoenen helden en heldinnen in het Westen, die hebben uitgehouden, al dien tijd van honger en koude. We voelen te zeer de grootheid van dit oogenblik, dan dat we er hier over willen uitwiden. We schudden elkaar de hand met tranen in de oogen en we zeggen: God zij dank! God zij dank! Alles is voorbij.

Het bericht.

We zitten rustig te werken op de redactie aan de krant van Zaterdag. Het is de gewone gang van zaken van elken dag. Aanteekeningen maken van radio-nieuws en dan weer uitwerken. Ware het niet, dat je elken dag weer groot en belangrijk nieuws krijgt te verwerken, dan zou de journalistiek van vandaag veel van haar aantrekkelijkheid hebben verloren.

Herrijzend Nederland zendt een reportage uit. Veel kunnen we er niet van maken; de zender is vrij zwak en vooral des avonds niet goed te hooren. De reportage, die blijkbaar aan den gang is, breekt plotseling af en de omroeper vraagt met bijzondere stemverheffing de aandacht voor een zeer belangrijk bericht. We kijken elkaar aan, wat zou het zijn. Aan belangrijke berichten zijn we de laatste dagen aardig gewend, maar telkens hebben ze toch weer hun eigen sensatie.

„Onvoorwaardelijke capitulatie” veronderstelt een der redacteuren.

Daar is de omroeper weer.

„Het geallieerde hoofdkwartier maakt zoojuist bekend” En dan volgt de mededeeling, die al onze lezers bekend is en die ons een oogenblik den adem doet stokken. We zijn stil van ontroering. Duitsche capitulatie in Nederland ons vaderland bevrijd vier-en-een-half-miljoen landgenooten gered van den hongerdood de onderdrukking voorbij Het kan niet, het bestaat niet!

Maar daar stroomen reeds de klanken van het aloude Wilhelmus uit den luidspreker. Zonder iets te zeggen springen we op. We kijken elkaar in de oogen en ieder denkt aan het groote geluk, dat nu ons land toch nog zoo plotseling komt overrompelen.

En als de laatste tonen van ons volkslied wegsterven, schudden we elkaar de hand. We lachen van iouter vreugde. Een van ons werpt de ramen open en juicht het naar buiten: „Nederland is bevrijd. De Duitschers hebben gecapituleerd”.

Delpher

Of je nu op zoek bent naar verzetskranten uit de Tweede Wereldoorlog, berichtgeving over de val van de Berlijnse muur of de oudst bekende Nederlandse krant uit 1618; je ontdekt het in Delpher.

In Delpher vind je de originele teksten uit miljoenen historische kranten, boeken en tijdschriften van de 15de tot de 21ste eeuw. De teksten zijn gratis woord voor woord doorzoekbaar en komen uit de collecties van diverse wetenschappelijke instellingen, bibliotheken en erfgoedinstellingen.

www.delpher.nl

Kijk bijvoorbeeld eens naar

- Themapagina's
www.delpher.nl/thema
- Tentoonstellingen
www.delpher.nl/tentoonstelling/liefdevantoen
www.delpher.nl/tentoonstelling/verzetskranten

LITERATUUR- Geschiedenis

Literatuurgeschiedenis.org is ontwikkeld om het literatuuronderwijs in Nederland en Vlaanderen te ondersteunen met kennis, verdieping en inspiratie. Je vindt er literaire teksten van de middeleeuwen tot nu. Daarnaast bevat de website informatie over de schrijvers, thema's en stromingen.

De website is specifiek gemaakt voor leerlingen in de bovenbouw van het Nederlandse voortgezet onderwijs en de derde graad van het Vlaamse secundair onderwijs, maar (eerstejaars) studenten en andere belangstellenden in het Nederlandse taalgebied gebruiken de website ook. Literatuurgeschiedenis.org is een samenwerkingsverband van de Taalunie en de KB.

www.literatuurgeschiedenis.org

Lessenserie OORLOG EN VERZET

Op Literatuurgeschiedenis.org vind je ook de thematische lessenserie 'Oorlog en verzet'. Hiermee leren scholieren literair-historisch te redeneren en verbanden te leggen. Via verschillende werkvormen maken ze kennis met gebeurtenissen, schrijvers en teksten uit de literatuurgeschiedenis.

De uitgebreide handleiding bevat onder anderen uitgewerkte lessenschema's, achtergrondinformatie en verwijzingen naar (online) bronnen.

www.literatuurgeschiedenis.org/themas/thema-oorlog-en-verzet

GEHEUGEN van Nederland

Wie waren de eerste kraamvrouwen van Nederland? Hoe zijn de Chinees-Indische restaurants ontstaan? En wie weet wat een 'porder' precies deed?

Digitaal erfgoed herbergt talloze onvergetelijke verhalen. Het Geheugen van Nederland is hiervoor een podium en brengt ze vanuit verschillende invalshoeken samen op de website en via social media. Regelmatig worden nieuwe thema's gelanceerd en bestaande thema's aangevuld.

Het Geheugen van Nederland is een initiatief van het Netwerk Digitaal Erfgoed en een groeiend aantal andere partners.

www.geheugenvannederland.nl

Kijk ook eens naar

- Geheugen van Nederland op Facebook
www.facebook.com/geheugenvannederland
- Geheugen van Nederland op Instagram
www.instagram.com/geheugen_van_nederland

MAX HAVELAAR

DBNL

Literaire klassiekers en secundaire literatuur, werken over taal- en taalkunde, cultuurhistorische sleutelteksten, je vindt ze in de Digitale Bibliotheek Nederlandse Letteren (DBNL). Doorzoek een digitale collectie van teksten die behoren tot de Nederlandse letterkunde, taalkunde en cultuurgeschiedenis van de vroegste tijd tot heden.

De website bevat naast duizenden literaire werken, ook aanvullende informatie zoals biografieën, portretten en verwijzingen naar andere bronnen. De collectie representeert het hele Nederlandse taalgebied en komt tot stand door een samenwerking tussen de Taalunie, de Vlaamse Erfgoedbibliotheeken en de KB.

www.dbnl.org

Atlas of MUTUAL HERITAGE

In de Atlas of Mutual Heritage kun je zoeken naar informatie, kaarten, tekeningen, prenten en schilderijen van plaatsen die gerelateerd zijn aan de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) en de West-Indische Compagnie (WIC). De website bestaat uit een aanklikbare wereldkaart met grote hoeveelheid prenten, kaarten, tekeningen en schilderijen van VOC- en WIC-gerelateerde plaatsen (posten en forten), landen en gebieden.

Het beeldmateriaal is afkomstig uit collecties van de KB en partners.

www.atlasofmutualheritage.nl

Europeana

Europeana werkt samen met duizenden Europese archieven, bibliotheken en musea om cultureel erfgoed te delen voor plezier, onderwijs en onderzoek. De website van Europeana geeft toegang tot miljoenen boeken, muziek, kunstwerken en meer. Naast deze objecten bevat de website online tentoonstellingen, galeries en blogs met o.a. historische, culturele en sociologische thema's.

www.europeana.eu

Kijk bijvoorbeeld eens naar

- 30 jaar geleden - De val van de Berlijnse Muur
www.europeana.eu/nl/exhibitions/30-years-ago-the-european-parliament-and-german-reunification
- A century of technology
www.europeana.eu/nl/exhibitions/a-century-of-technology
- European Sport Heritage
www.europeana.eu/nl/exhibitions/european-sport-heritage

SLAVERNIJ- verleden

Via de themapagina slavernijverleden van het Nationaal Archief krijg je online toegang tot 1,9 miljoen archiefstukken rond het onderwerp slavernij en slavenhandel. Het gedigitaliseerde archiefmateriaal omvat veel bijzondere bronnen, waaronder scheepsjournalen, ladingoverzichten, rekeningen, plantagelijsten en brieven afkomstig uit alle lagen van de samenleving. Het archiefmateriaal geeft een goed beeld van de slavenhandel en het dagelijks leven in de koloniën.

Deze themapagina is het resultaat van een project van negen instellingen uit Nederland, Engeland, Guyana en Suriname.

www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/zoekhulpen/slavernijverleden

Kijk ook eens naar

- Blogartikel over het project Slavernijverleden
www.metamorfoze.nl/kennis-onderzoek/kennisblog/19-miljoen-archiefstukken-over-slavernij-en-slavenhandel

Stedenatlas DE WIT

Maak een ommetje aan de hand van een oude plattegrond, zoek je geboortehuis op in het centrum van Leiden.

Een zeer bijzondere digitaal topstuk van de KB is de stedenatlas van Frederick de Wit. Deze atlas is een soort Google Street View uit de zeventiende eeuw met plattegronden en prenten van belangrijke monumenten uit Nederlandse steden.

De atlas illustreert hoe de grote steden van de Lage Landen zich hebben ontwikkelt en uitgebreid. Je kunt er bijna ieder huis, iedere boom en iedere achtertuin uit de zeventiende eeuw in vinden.

<https://www.kb.nl/themas/atlassen/stedenatlas-de-wit>

FAGEL- collectie

De familie Fagel was een politiek invloedrijke familie uit Den Haag. In de 17e en de 18e eeuw bouwde deze familie een omvangrijke bibliotheek op. De Fagelcollectie is een van de belangrijkste bewaard gebleven Nederlandse particuliere bibliotheken van voor 1800. Er zijn onder andere boeken in te vinden over politiek, recht, geschiedenis, geneeskunde, biologie en kunst. Boeiend materiaal voor iedereen met interesse in de culturele geschiedenis van Nederland.

De KB, het Nationaal Archief en Trinity College Dublin werken samen aan het toegankelijk maken van deze bijzondere collectie.

Kijk eens naar

- De Fagelcollectie op de KB website
www.kb.nl/fagel
- De Fagelcollectie bij het Nationaal Archief
www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/archief/1.10.29
- De Fagelcollectie bij Trinity College
www.tcd.ie/library/fagel

MEDIEVAL Memes

Maak memes en ontdek de middeleeuwen

Met deze meme-generator kan iedereen een nieuwe betekenis geven aan afbeeldingen uit middeleeuwse handschriften. Elke afbeelding heeft een filmpje waarin een specialist het verhaal achter het plaatje vertelt. Zo kom je meer te weten over de belevingswereld van de middeleeuwer en ontdek je hoe onderwerpen van toen ook nu nog actueel kunnen zijn. Deze uitlegfilmpjes worden inmiddels wereldwijd gebruikt in geschiedenislessen op scholen.

De afbeeldingen komen uit de collectie van de KB en Huis van het Boek.

www.medievalmemes.nl

Historische PARLEMENTAIRE documenten

Op Overheid.nl vind je de gedigitaliseerde documenten van het Nederlandse parlement vanaf 1814 tot nu. Alle belangrijke momenten van de parlementaire geschiedenis liggen hierin vast.

De periode 1814-1995 is gedigitaliseerd door de KB in samenwerking met de Tweede Kamer.

zoek.officiëlebezoekingen.nl/uitgebreidzoeken/parlementair

VAN DE STATEN-GENERAAL,

gedurende de Vergadering van 2 Mei tot 5 November 1814.

1STE VERGADERING. — 2 MEI 1814.

Beëdiging der leden. — Opening der Vergadering door den Souvereinen Vorst.

1STE VERGADERING.

VERGADERING VAN MAANDAG 2 MEI 1814.

Beëdiging der leden. — Opening der zitting: Benoeming van eene Commissie tot ontvangst van den Souvereinen Vorst; aanspraak van Zijne Koninklijke Hoogheid. — Opmaking van eene nominatie voor de benoeming van den President der Staten-Generaal; benoeming van eene Commissie tot aanbieding van de nominatie aan den Souvereinen Vorst; verslag van de Commissie. — Audientie van de geheele Vergadering bij den Souvereinen vorst. — Benoeming: 1°. van eene Commissie tot het ontwerpen van een Reglement van Orde; 2°. van den Griffier der Kamer, en 3°. van eene Commissie tot het samenstellen van eene Instructie voor den Griffier.

Praesentibus: al de leden, door het besluit van den Souvereinen Vorst van 6 April tot leden van de Vergadering der Staten-Generaal benoemd, behalve de heeren Repelaer, van Heerdt tot Eversberg en Sweerts de Landas.

De leden, voor de vergadering der Staten-Generaal op Maandag den 2den Mei 1814, ingevolge besluit van den Souvereinen Vorst van den 6den April in de residentie aanwezig zijnde, hebben zich des morgens ten tien ure vereenigd in het paleis van den Souvereinen Vorst, alwaar zij bij hunne aankomst door eenige van Hoogstdezelfs edellieden zijn ontvangen geworden en hun het vertrek voor de bijeenkomst is aangewezen.

Hierna werden dezelve tot het afleggen van den eed in han-

HANDELINGEN DER STATEN-GENERAAL. Zitting 1814.

den van den Souvereinen Vorst en den Raad van State toegelaten, naar de orde der provinciën, zooals dezelve bij de Grondwet voorkomt, zoodat de leden, tot dezelfde provincie behorende, te zamen binnenkwamen.

Nadat de eed afgelegd was, begaven de leden der Vergadering zich successievelijk naar de zaal op het Binnenhof, voor hunne zittingen bestemd en van ouds genaamd de »Treves-kamer», zijnde dezelfde waarin ook in vroegere tijden de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden hunne vergaderingen hielden.

Aldaar gekomen, hebben zij, onder het beleid van het eerstbenoemde lid der provincie Gelderland, den heer van Lynden van Blitterswijk, de voor hen bestemde zitplaatsen geoccupeerd, in afwachting van den Souvereinen Vorst.

Hoogtdezelve, in persoon de vergadering der Staten-Generaal zullende openen, heeft zich derwaarts begeven, vergezeld, bij afwezigheid van Z. K. H. den heer Erprins, van Z. D. H. den heer Frederik van Oranje-Nassau, de hoofden der onderscheidene Ministeriële Departementen en eenige daartoe benoemde leden van den Raad van State, mitsgaders de groot-officiëren en de benoemde adjudanten, kamerheeren en edellieden, voorafgegaan en gevolgd door een escorte ruitery. Aan het gebouw op het Binnenhof gekomen zijnde, werd Hoogtdezelve door eene commissie van *negen* leden ontvangen, te weten door *drie* aan de buitendeur beneden, *twee* boven, en *vier* in de antichambre.

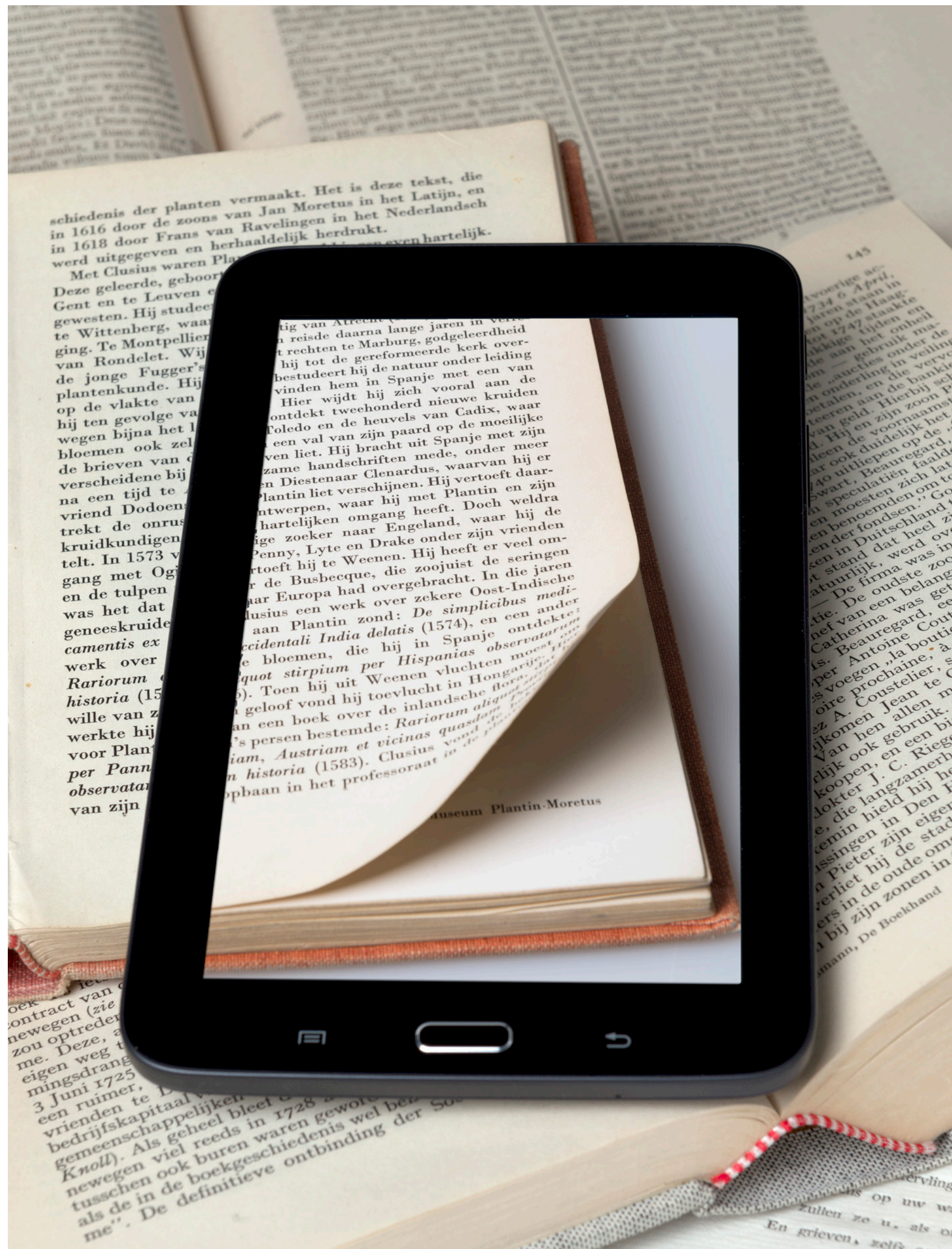
De commissie bestond uit de eerstbenoemde leden der onderscheiden *negen* provinciën, namelijk de heeren: van Lynden van Hoevelaken, van Boetzelaer van Kijfhoek, Steergracht van Oosterland, van Tuyl van Serooskerken van Zuylen, van Aylva, van Pallandt tot Eerde, Alberda van Ekestein, van Heiden tot Reinestein en Verheyen.

De Souvereine Vorst opende de vergadering met de volgende plegtige aanspraak: (1)

EDEL MOGENDE HEEREN!

Na de bekrachtiging der Grondwet heeft zich mijne eerste en voornaamste zorg bepaald tot de bijeenroeping der Staten-Generaal.

(1) Zie de bovenvermelde aanspraak van den Souvereinen Vorst in *Nederlandsche Staatscourant*, n°. 103; M. Stuart, *Jaarboeken van het Koninkrijk der Nederlanden*, 1814, blz. 206—209.

KB- collecties

De KB verzamelt alles wat er in of over Nederland is gepubliceerd. Naast talloze boeken, tijdschriften en microfilms, bevatten de KB-collecties ook ruim 150 digitale bronnen.

Een groot deel van de KB-collecties is alleen toegankelijk voor leden. Met het KB-lidmaatschap kun je (online) ook publicaties aanvragen en inzien in de leeszaal. Lid zijn kost 15 euro per jaar. Met dit lidmaatschap heb je toegang tot bijvoorbeeld bijzondere Nederlandse pamfletten, Amerikaanse historische bronnen en Amerikaanse documenten over de Tweede Wereldoorlog.

Een volledig overzicht van de KB-collecties vind je hier: www.kb.nl/bronnen-zoekwijzers/kb-collecties

Lid worden?

- Dat kan hier: <https://www.kb.nl/dienstverlening/lidmaatschap>

Partners

Delpher

- Alle partners: www.delpher.nl/over-delpher/wat-is-delpher/delpher-de-organisatie/partners

Literatuurgeschiedenis

- Taalunie: www.taalunie.org

Geheugen van Nederland

- Netwerk Digitaal Erfgoed: netwerkdigitaalerfgoed.nl
- Andere partners: geheugenvannederland.nl/deelnemende-instellingen

DBNL

- Taalunie: www.taalunie.org
- Vlaamse Erfgoedbibliotheken: vlaamse-erfgoedbibliotheken.be

Atlas of mutual heritage

- Alle partners: <https://www.atlasofmutualheritage.nl/nl/over/introductie>

Europeana

- Partners: classic.europeana.eu/portal/nl/explore/sources.html
- Andere samenwerking: pro.europeana.eu/about-us/partnerships

Slavernijverleden

- Nationaal Archief: www.nationaalarchief.nl
- Zeeuws Archief: www.zeeuwsarchief.nl
- ZB bibliotheek van Zeeland: www.dezb.nl
- Nationaal Militair Museum: www.nmm.nl
- Stadsarchief Rotterdam: stadsarchief.rotterdam.nl
- Koninklijke Verzamelingen: www.koninklijkeverzamelingen.nl
- The National Archives (VK): <https://www.nationalarchives.gov.uk>
- National Archives of Guyana
- Nationaal Archief Suriname: www.nationaalarchief.sr

Fagelcollectie.

- Nationaal Archief: www.nationaalarchief.nl
- Trinity College Dublin: www.tcd.ie

Medieval Memes

- Huis van het Boek: www.huisvanhetboek.nl

Historische parlementaire documenten

- Tweede Kamer www.tweedekamer.nl